

Temné oči Londýna

V Británii spustili nový systém sledování lidí, který lze snadno zneužít

□ LUKÁŠ TOMEK

Když Anthony Clive Morgan pustil v říjnu 2009 do světa tiskovou zprávu o svém podnikatelském nápadu, psala o tom snad všechna internetová anglosaská média. Řada komentátorů mluvila o špiónážních hrách a společnosti založené na sledování svých občanů. Organizace zabývající se ochranou lidských práv začaly bít na poplach. Morgan se stáhl, ne však na dlouho. Minulý týden službu nazvanou Internet Eyes (internetové oči) skutečně spustil.

Morganův systém by měl netradičním způsobem pomoci chytat zloděje v obchodech, na benzinových pumpách a dalších veřejných místech. Nenechavce se už nesnaží odhalit ochranka či policie, ale dobrovolníci, kteří přes internet sledují záběry průmyslových kamer. Za možnost hledět na svět „internetovými očima“ jsou dokonce ochotni platit.

„K vyřešení jednoho případu krádeže musejí policisté průměrně sledovat asi tisíc průmyslových kamer ročně,“ popisuje úskalí dosavadních metod Mick Neville, jeden z vedoucích úředníků londýnské metropolitní policie. V Londýně jsou přitom nainstalovány více než čtyři miliony těchto kamer, které hlídají prostory v obchodech, bankách, na ulicích či nádražích. Nevillův výrok prozrazuje jednu zásadní slabinu dosavadního systému: ačkoli se osobní data v Británii sbírají a skladují v nebyvalém množství, jejich zpracování je technicky velmi náročné a policie na ně nestačí.

Morganova firma Internet Eyes Limited spustila systém na adrese interneteyes.co.uk. Záběry z kamer může sledovat každý, kdo se do systému přihlásí a zaplatí v přepočtu necelých čtyřicet korun měsíčně. Úkolem „sledovače“ je přistihnout při činu zloděje a incident stiskem tlačítka nahlásit obchodu, ve kterém je kamera umístěna. Tomu, kdo natchytá nejvíce zlodějů, dá společnost Internet Eyes každý měsíc tisíc liber. Obchody a další firmy si od celé věci slibují menší počet krádeží a větší bezpečnost svých provozoven. To vše v situaci, kdy je Londýn už řadu let nejsledovanějším městem na světě a Británie nejbenevolentnějším sběračem citlivých dat o lidech.

Zatímco policie mlčí a soukromé společnosti novému systému nenápadně přitakávají nebo jej otevřeně podporují, odborníci na lidská práva i aktivisté proti němu ostře protestují. „Občané pomocí soukromých firem špehují jeden druhého,“ odsoudil plán Charles Farrier z No CCTV, občanské aktivity bojující

Jeden národ před „božím okem“. (Protest v Londýně)

Cíle v Británii lze nyní sledovat i z Pákistánu.

proti sledování obyvatel Londýna kamerami. Jiné hlasy pak varují, že systém lze snadno zneužít.

Máme to pod kontrolou

Dobrovolníci zapojení do „internetových očí“ se za normálních okolností nedozvědí, odkud záběry kamer jsou. K dispozici mají pohled jen ze dvou kamer současně a délka trvání přenosu je pouhých 300 sekund, po jejichž uplynutí systém přepne na záběr z jiné lokality. Pokud by ale do aplikace pronikl hacker, mohl by ovlivnit celý chod „internetových očí“ ve svůj prospěch: zařídit, aby pozorovatel věděl, kam se dívá, a mohl záběr sledovat dostatečně dlouho. Například teroristé by se pak nemuseli obtěžovat s fyzickou návštěvou budoucího místa činu.

Průnik do systému by podle expertů nebyl příliš obtížný. „Ten, kdo aplikaci Internet Eyes vytvořil, na její bezpečnost evidentně nedbá. Pomocí mezer v zabezpečení je možné změnit vzhled stránky nebo ovládnout veškerá data

systému uložená ve vnitřní databázi,“ upozorňuje bezpečnostní analytik Martin Klubal. Zneklidňující také je, že ačkoli by aplikace měla být dostupná pouze pro občany EU, lze do ní jednoduchým způsobem proniknout z kteréhokoli místa na světě.

Teroristy a jiné zločince by mohla zaujmout třeba možnost odpozorovat PIN platební karty, sledovat provoz benzinové pumpy, což by umožnilo určit nejvhodnější okamžik přepadení, či pozorovat nádraží s cílem naplánovat pumový útok. Lze si představit třeba i žárlivého muže, který systém zneužije ke špiclování partnerky.

Britské úřady zatím nezakročily, domnívají se, že mají vše pod kontrolou. „Naše pravidla jasně udávají, že by operátoři průmyslových kamer měli využívat pouze správně vyškolený personál. Společnosti Internet Eyes jsme poskytli rady, jak by měla s daty zacházet. Ujistíme se, že je dodržela, a budeme sledovat stížnosti,“ řekla Respektu tisková mluvčí Information Commissioner's Office (ICO), obdoby našeho Úřadu pro ochranu osobních údajů. Pokud by došlo k překročení stanovených mantinelů, regulátor projekt zastaví.

Může to však být naivní přístup. Nelze vyložit, že systém někdo zneužije dříve, než úřad zasáhne. Následky mohou být katastrofální.

Privatizace bezpečnosti

Měl by systém podobný „internetovým očím“ šanci v České republice? Zřejmě nikoli. Podle Filipa Pospíšila, experta projektu Lidská práva a technologie organizace Iuridicum Remedium, by u nás byl patrně považován za nezákonný. Porušuje totiž principy stanovené úmluvou o ochraně osob.

Situaci v Británii hodnotí Pospíšil velmi kriticky. Jsme tu podle něj svědky privatizace bezpečnosti spočívající v tom, že stát svěřuje bezpečnostní systémy do rukou nekvalifikovaných osob, aniž by vytvořil dostatečné pojistky proti zneužití. „Úřad, který má v Británii ochranu osobních údajů na starosti, je nefunkční. Británie patří k zemím, které nejrozsáhleji porušují právo na ochranu soukromí,“ tvrdí Pospíšil.

Když Morgan loni o svých záměrech poprvé informoval veřejnost, sliboval, že bude spolupracovat hlavně s policií. Ta se ale nyní ke spolupráci s Internet Eyes nemá a Morgan navazuje kontakty se soukromými firmami. Na to, jak to celé dopadne a jestli úřady nakonec zasáhnou, si budeme muset nějakou dobu počkat. ■

Autor je publicista.